

FRYMARK (92) *sb m*

frymark (91), **wrymark** (1) *ZapKościer*.

a jasne.

sg N frymark (15). ◇ *G* frymarku (4). ◇ *A* frymark (10). ◇ *I* frymarkiem (7); -em (2), -(e)m (5). ◇ *L* frymarku (15). ◇ *pl N* frymarki (13). ◇ *G* frymárkow (9); -ów (5), -(o)w (4). ◇ *D* frymark(o)m (1). ◇ *A* frymarki (10). ◇ *I* frymarki (2) *RejWiz*, *BielKron*, frymarkami (1) *KlonWor*. ◇ *L* frymarkách (5).
Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVII w*.

1. *Zamiana, wymiana; commutatio, mutatio, permutatio Cn* (91) : *BielKom* B3v; Obrzezanie wśzu miałto włołow czyfry frymárk *GroicPorz* kkv *marg*; A nigdy w lepzy frymárk nie tráfiłz/ Gdy czas márnny prze rofkołzny ítráciłz *RejPos* Bv, 326; *KochFr* 70; *ActReg* 102; *GrabowSet* B2v.

Zwroty: »frymarkiem pojść« (1): y ták frymárkiem pószło/ wy ięśliście [!] fię kupczyć/ ktorym to nie náleży/ á kupcy ięli fię zá Szlácheckie grunty/ ktore onym nie fá przyłtoyne. *GórnRozm* L3v.

»frymark uczynić, sprawować« [*w tym: z czym* (1)] (2 : 1): Powiedz mi cóś opuścił? muśiłz rzec/ pług/ siekierę/ cepy/ nákowálnią/ młot/ ífydło/ drátwę/ kopidło/ á wziąłeś zá tho kielkádziefiąt wśi/ folwárkow/ zámkow/ ftáwów/ y młynów? Niezłyś frimárk vtzynieł *KrowObr* 141; iżby człowiek/ by włytek fwiát pofiadł á opánował/ y włythki fkárby iego/ á dużę fwą źle opátrzył [...] tedyby mu nic po tym po włytkim nie było/ á bázoby tho zły á ízpety frymárk vczynieł. *RejPos* 315v; *Smierć*/ gdy oštátni frimárk z żywotem ípráwuie/ Kázdego w iego cnotę wiecznie koronuie. *GosłCast* 12.

Wyrażenie: »nierowny frymark« (2): *PaprPan* Ff4v; Aczći nierówny frymárk/ Pan fługę oddawa/ A fá przez okrutną śmierć/ ztobá fię rozłtawa. *SiebRozmyśl* H4v.

Szereg: »zamiana, frymark« (1): Bogacz [...] wzywał hoynie/ chodził rozlicznie w rozmaitych wberzech. A Lázarz nędzniczek leżał iáko pies pod wíchodem [...] vmárł bogacz/ y pogrzebion ięłt w piekle: vmárł Lázarz/ á wzyęł ięłt to przybytku Abráámowego. O nędználz to zamiáná/ o nieszczęfnyłz to frymárk. *RejPos* 138v.

a. *Handel wymienny; commucatio BartBydg, Cn; permutatio Mącz, Cn; commercium Cn* (37) : rerum aut mercium commutatio, ffrymark, skupyenye *BartBydg* 32; *KłosAlg* G3v [2 r.], G4; Więć frymárki/ pożyczki/ á rozliczną kupią/ Ták więc w zaiem by ízkápy párfzywe íe łupią. *RejWiz* 31v; Kupować nie zá pieniądze wśzelkie żywności kazał ále frymárkiem towar zá towar. *BielKron* 272v; złotá ani írebrá nie znáią/ thylko frymárki fwe potrzeby opráwiáią. *BielKron* 296v; gdziefmy wiele ludzi náleźli obieráiące íe około kupiey á frymárkow *BielKron* 447v, 162, 447, 452v; Aurea aereis permutare. Proverbium, Na frimárku ószukánym być. *Mącz* 21c; *ModrzBaz* 49; *GostGospSieb* +2v; Ow ná zdrowym do tárgu/ ná chromym do domu: Czáfem o frymárku fwym nie powie nikomu. Cierpi y włytd/ y ízkodę. Gdy pozwie Cygáná/ Ze go w íztychu ószukał: Cygáńka wygrána. *KlonWor* 68, 7.

frymark czego (2): Złoto áni kryłztał nie porównáią z nią [*mądrością*]/ áni frymárk iey może być zá klenot złotá ízczerego [*nec permutatio eius cum vase aureo*] *BibRadz Iob* 28/17, *Iob* 28/15.

Przysłowie: Diomedes et Glauci permutatio, Proverbium, Nierowny frimárk/ konia dáć zá bark. *Mącz* 89c.

Zwrot: »frymark czynić« [w tym: z *kim* (3), na *co* (1)] [szyk zmienny] (5): y czynili łnimi frymárki/ to ieft/ zá ieden obrazek ná pápierce álbo thákież dzwonek wzięli kilka grzywien Pereł *BielKron* 447v; A gdyłmy ná ty rzeczy frymárki czynili *BielKron* 449, 443v, 447v, 453v.

»kłaść, położyć, sadzić na frymarku« [szyk zmienny] (5 : 4 : 2): Dwa chcą frimarczyć/ ieden ma 18. połtł kołtł. gotowych 7. zło. Ktori kładzie na frimarku za 8. zło: A drugi ma wełnę kołtł. 1. 1p. go. 42. gł. Ieft pytanie iako dro⁸⁰ ten z wełną ma ładzić 1. 1p. na frimarku aby był rowny á wiele lp. ma dać za 18. połta. *KłosAlg* G3y, G3v [4 r.], G4 [4 r.].

»[z *kim*] frymark mieć« (1): przychodzili ná brzeg oni ludzie wyłepni/ vkázuiąc przez znaki chcą łnimi frymárki pożyteczne mieć. *BielKron* 447v.

Wyrażenie: »(nie)rowny frymark« (2): Dwa chcą frimarczyć/ ieden ma łzafran/ drugi ma perły/ [...] á ieft frimárk rowny. *KłosAlg* G4; *Mącz* 89c.

W przen (1) : gdy Bog Lutera przeciw niezbożnym iármárkom frymárkom y infzym kupiectwam Papieskim pobudził *CzechEp* [406].

b. praw. Przeniesienie własności nieruchomości w drodze zamiany; commutatio Cn (40) : ActReg 80, 87; też to *vim* frymárków *fapit* ielliby kto zá otrzymánim wiecznym dániny/ nam iáką wies puścił/ albo fumnę ftárą *SarnStat* 90; O wpilánim frymárków do ksiąg. *SarnStat* 94; Włzytkie królewłkich dóbr *contractus* do dwu iedno *principales contractus referuntur*: do Frymárków á do Donáciy. *SarnStat* 99; COMMVTATIO. To ieft piérwłzy y nadawnieyłzy *contract* na łwiecie: Bo ftárzy ludzie z przodku, póki *signatum aurum, argentum, et aes* nie było, tedy ieno rzecz zá rzecz, *speciem pro specie, terram pro terra* zamięniáli. A to frymárkiem włáwnie zową. A ielli koniá zá łuknią, albo wino zá płzenicę, to zamiána. Ielli zá pieniądze, to zową kupnem. *SarnStat* 1269, 85, 90 [9 r.], 91 [3 r.], 92 [3 r.], 93 [2 r.] (26).

frymark czego (6): wyedluk thego thego [!] wrymarku: tych polmorgoff y pánowye dali polmork w myelky oborzę za then polmork kyędi stoy czyegelnycza. *ZapKościer* 1586/68v; O Frymárkach królewczyny *SarnStat* 686, 91 [2 r.], 1308. *Cf frymark czego między kim*.

frymark czego między kim (1): FRymárk imięnia leżácęgo y dziedzictw/ między Szłáchtą ábo którégózkolwiek łtanu/ y kondiciei y ludzi/ zezwolenia ich łpólnęgo y wolę yczynionę/ bądż to z iákim przydatkiem pieniędzy álbo innych którýchkolwiek rzeczy/ bądż też przez przydatku: Ielliby były zápiláné y vtwięrdzoné Akty Ziemłkiemi ábo Grodzkiemi: tákowy frymárk ná obie łtronie frymárczącey [!]/ ma łie zołtáwác y mocnie á niezłomnie záchowan wiecznemi czály. *SarnStat* 1165.

Zwroty: »frymark czynić; frymark uczyniony« (1; 1): iákoby nijáki frimárk/ álbo zamiánę páńłtwá zá páńłtwo czyniác. *StryjKron* 432; *SarnStat* 91.

»frymarkiem dostać« (1): W Grábłtwie Tyrolęńłkim náleżiony były gory we wsi Schatz od łláchthy ktorzy to imienie dzierzeli/ łrebrá/ miedzi/ y złóthá/ [...] z ktorých gor wielki pożytek ziemiá ma/ ále więłszy kłiążęthá Rákułkie/ ktorzy frimárkiem tego dołtáli pod ziemiány. *BielKron* 287.

Szereg: »frymark, (albo, i) zamiana« [szyk 4 : 1] (5): *RejZwierc* 194v; *StryjKron* 432; A żadna ołobá z liniiei y krewnołci/ ich práwem bliłkołcią tego frymárku ábo zamiány odezwać/ áni przenágábywác niemoże *SarnStat* 1165, 91, 1024.

2. Jarmark, targ wolny od ograniczeń cechowych (1) : Ludiforum, ffrymark BartBydg 84.

Synonimy: **1.** odmiana, zamiana; **a.** handel, sztych; **b.** kommutacja; **2.** jarmark.

MB